Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα: «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Πρόγραμμα "Καθαρός αέρας" για την Ευρώπη»

COM(2013) 918 final,

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη μείωση των εθνικών εκπομπών ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/35/ΕΚ»

COM(2013) 920 final — 2013/0443 (COD),

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον περιορισμό των εκπομπών ορισμένων ρύπων στην ατμόσφαιρα από μεσαίου μεγέθους μονάδες καύσης»

COM(2013) 919 final — 2013/0443 (COD),

«Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την αποδοχή της τροποποίησης του πρωτοκόλλου του 1999, σχετικά με τη μείωση της οξίνισης, του ευτροφισμού και του τροποσφαιρικού όζοντος, της σύμβασης του 1979 για τη διασυνοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση»

COM(2013) 917 final

(2014/C 451/22)

Εισηγητής: ο κ. **PEZZINI**

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 13 Ιανουαρίου 2014, το Συμβούλιο, στις 15 Ιανουαρίου 2014, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις 18 Δεκεμβρίου 2013, αποφάσισαν, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 192 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Πρόγραμμα «Καθαρός αέρας» για την Ευρώπη

COM(2013) 918 τελικό,

την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη μείωση των εθνικών εκπομπών ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/35/ΕΚ

COM(2013) 920 τελικό — 2013/0443 (COD),

την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον περιορισμό των εκπομπών ορισμένων ρύπων στην ατμόσφαιρα από μεσαίου μεγέθους μονάδες καύσης

COM(2013) 919 τελικό — 2013/0443 (COD),

την

Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την αποδοχή της τροποποίησης του πρωτοκόλλου του 1999, σχετικά με τη μείωση της οξίνισης, του ευτροφισμού και του τροποσφαιρικού όζοντος, της σύμβασης του 1979 για τη διασυνοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση

COM(2013) 917 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της Επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 19 Ιουνίου 2014.

Κατά την 500ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 9ης και 10ης Ιουλίου 2014 (συνεδρίαση της 10ης Ιουλίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 82 ψήφους υπέρ και 1 ψήφο κατά.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει με έμφαση την ανάγκη να διασφαλιστεί ένα υγιές περιβάλλον, βέλτιστης ποιότητας καθαρός αέρας, ως απαραίτητη προϋπόθεση ευημερίας για τις συνθήκες ζωής και εργασίας όλων των ευρωπαίων πολιτών, και εκφράζει τη λύπη της που το βασικό αυτό στοιχείο για την Ευρώπη δεν λαμβάνεται πλέον δεόντως υπόψη μεταξύ των προτεραιοτήτων της ευρωπαϊκής και εθνικής πολιτικής ατζέντας.

1.2 Η ΕΟΚΕ καλεί το νέο Κοινοβούλιο, τη νέα Επιτροπή και το Συμβούλιο να δώσουν, στη δράση για τη διαφύλαξη ενός υγιούς και καθαρού ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος, την μέγιστη πολιτική προτεραιότητα στο μέλλον των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων με την πλήρη συμμετοχή των κοινωνικών δυνάμεων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών.

1.3 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί ότι η ατμοσφαιρική ρύπανση αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία και για το περιβάλλον, με σοβαρές αρνητικές συνέπειες, όπως αναπνευστικά προβλήματα, πρόωροι θάνατοι, ευτροφισμός και υποβάθμιση των οικοσυστημάτων, και χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να θεσπίσει ένα νέο πρόγραμμα «Καθαρός αέρας» και να περιορίσει τις προοπτικές μείωσης του προσδόκιμου ζωής στην ΕΕ από 8,5 μήνες το 2005 σε 4,1 μήνες το 2030, με συνολικό κέρδος 180 εκατομμύρια χρόνια ζωής και την επιστροφή 200 χιλιάδων τ.χλμ. στη βιοποικιλότητα.

1.3.1 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι για να προωθηθεί η μετάβαση προς μια περισσότερο βιώσιμη οικονομία στην Ευρώπη, είναι αναγκαίο να τεθεί ένας στόχος για το 2030, με μια ασφαλέστερη, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, προοπτική η οποία είναι απαραίτητη για τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές.

1.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι σκόπιμο να επιταχυνθεί η εφαρμογή των ορίων του προτύπου Euro 6 για τις εκπομπές NOx από πετρελαιοκινητήρες ελαφρών επαγγελματικών οχημάτων, που υπολογίζονται με βάση τις «εκπομπές υπό πραγματικές συνθήκες οδήγησης», καθώς και για τους κανόνες αντικατάστασης των δίχρονων κινητήρων, δεδομένου ότι η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει ότι η εφαρμογή των μέτρων αυτών θα συμβάλει στην επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων ήδη από το 2020.

1.5 Η ΕΟΚΕ προσυπογράφει τον τελικό στόχο της Επιτροπής — ο οποίος συμπεριλαμβάνεται τόσο στο πρόγραμμα «Καθαρός αέρας» όσο και στο πλαίσιο για την ενέργεια και το κλίμα 2020-2030– για τη ρύθμιση του ορίου εκπομπών για το έτος 2030 στο 70 % της γεφύρωσης του χάσματος (gap closure) μεταξύ της ισχύουσας νομοθεσίας αναφοράς και του μέγιστου επιπέδου εφικτών μειώσεων εκπομπών — MTFR.

1.6 Για την επίτευξη του εν λόγω αποτελέσματος — το οποίο πρέπει να εφαρμόζεται από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη — η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να αναληφθεί μια σταθερή δράση που να περιλαμβάνει:

— την συμπερίληψη των υποχρεώσεων μείωσης των εκπομπών μεθανίου το 2020 και του υδραργύρου το 2020, 2025 και 2030·

— αυστηρότερα όρια εκπομπών για τις μεσαίου μεγέθους μονάδες καύσης·

— άρνηση προαιρετικών παρεκκλίσεων από την οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές, αν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος επιπτώσεων στην υγεία·

— ειδικές δράσεις για τη μείωση της αμμωνίας και του μεθανίου στον τομέα της γεωργίας·

— σταθερότερη δράση για τις εκπομπές των μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων μέτρησης «στην πραγματική ζωή» και την εφαρμογή δοκιμών προς αυτή την κατεύθυνση το 2014 κατά τη στιγμή της εισαγωγής του προτύπου Euro 6·

— αυστηρή εφαρμογή, έως το 2016, των προτύπων του ΔΝΟ (Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός) όσον αφορά τα οξείδια του αζώτου (NOx) και SO2 για τα πλοία, όπως συμφωνήθηκε το 2008, από όλες τις θαλάσσιες περιοχές γύρω από την Ευρώπη, όπως οι περιοχές ελέγχου των εκπομπών·

— δράση για αυστηρότερους κανόνες στον τομέα των σωματιδίων — PM για νέες οικιακές συσκευές·

— τη σύλληψη και τον σχεδιασμό μηχανημάτων και εξοπλισμού φιλικών προς το περιβάλλον·

— την πλήρη εφαρμογή του κύκλου ζωής των προϊόντων — LCA·

— τη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη προβλεψιμότητα και τη μη αλληλοεπικάλυψη των μέτρων παρέμβασης·

— τη στήριξη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των καταναλωτών, των εργαζομένων και των νέων όσον αφορά την προστασία και την ανάπτυξη ενός παραγωγικού και ψυχαγωγικού κόσμου υγιούς διαβίωσης·

— την προώθηση της έρευνας και των επενδύσεων, στο πλαίσιο καινοτόμων εφαρμογών της αγοράς (BAT), βιώσιμης ανάπτυξης και υγιούς και διαρκούς απασχόλησης·

— διεθνή διάσταση των δράσεων περιβαλλοντικής αειφορίας·

— διασφάλιση της συνέπειας μεταξύ αυτής της νέας στρατηγικής και των άλλων πολιτικών και στόχων της ΕΕ.

1.7 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί απολύτως με την ανάγκη να ενσωματωθούν στο δίκαιο της ΕΕ, οι συμφωνηθείσες αλλαγές στο πρωτόκολλο της σύμβασης του 1979 για τη διασυνοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση.

1.8 Αν και οι μακροπρόθεσμοι ποιοτικοί στόχοι της νέας πρότασης οδηγίας NERC, είναι αδιαμφισβήτητοι, η ΕΟΚΕ εκφράζει την απογοήτευσή της για το γεγονός οι στόχοι για το 2025 δεν είναι δεσμευτικοί, ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή τους.

1.9 Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη ενσωμάτωσης της διαφύλαξης ενός υγιούς και καθαρού ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος στα μέτρα περιφερειακής πολιτικής, με την πεποίθηση ότι η διαχείριση της ποιότητας του αέρα μπορεί να λειτουργήσει μόνο αν υποστηρίζεται από πολιτικές της ΕΕ για τη μείωση των εκπομπών, λόγω του υψηλού επιπέδου ρύπανσης που έχει συσσωρευτεί και των ειδικών περιφερειακών μετεωρολογικών συνθηκών.

1.10 Απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες εκ μέρους των εθνικών κυβερνήσεων και των τοπικών φορέων για τον σχεδιασμό συγκεκριμένων παρεμβάσεων, με στόχο τη μείωση των επιβλαβών εκπομπών μέσω εκπόνησης λεπτομερών σχεδίων για την ποιότητα του αέρα — περιφερειακά σχέδια παρέμβασης για την ποιότητα του αέρα, PRIA — με ιδιαίτερη έμφαση σε διάφορους τομείς: τον παραγωγικό, τον γεωργικό, τον τριτογενή, τον ιδιωτικό, καθώς και τον τομέα παραγωγής και διανομής της ενέργειας. Η Επιτροπή θα πρέπει να απευθύνει σαφές μήνυμα σχετικά με την πραγματική εφαρμογή τους, με άμεσες και αποφασιστικές ενέργειες κατά των κρατών μελών που δεν τηρούν τις υποχρεώσεις τους. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει, ωστόσο, ότι αρκετά κράτη μέλη έχουν ήδη λάβει μέτρα προς τη σωστή κατεύθυνση.

1.11 Πρέπει να οργανωθούν δράσεις συμμετοχής των επαγγελματικών ενώσεων, της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, των ΜΚΟ, του τριτογενούς τομέα, των κέντρων κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα, και των ερευνητικών κέντρων, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος για μια ολοένα και πιο καθαρή ατμόσφαιρα, απαραίτητη για την ευημερία των πολιτών και του οικοσυστήματος.

1.12 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την πεποίθησή της σχετικά με την ανάγκη επανεκκίνησης μιας βιώσιμης ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομίας η οποία να εστιάζεται στην ποιότητα της ζωής, της εργασίας και της υγείας των πολιτών της και στην προστασία του περιβάλλοντος, σε στενή σχέση με όλες τις άλλες πολιτικές προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και η οποία να εντάσσεται πλήρως σε μια γενικότερη στρατηγική μετάβασης προς μια πλανητική ισορροπία με βάση μια ποιοτική οικονομική ανάπτυξη, η οποία να συμβάλλει στην εξάλειψη της φτώχειας και της κοινωνικής ανισότητας, με την παράλληλη διατήρηση των φυσικών πόρων για τις μελλοντικές γενιές.

2. **Εισαγωγή**

2.1 Η ατμοσφαιρική ρύπανση συνιστά σοβαρό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον: αναπνευστικά προβλήματα, πρόωροι θάνατοι, ευτροφισμός και υποβάθμιση των οικοσυστημάτων εξαιτίας της εναπόθεσης αζώτου και όξινων ουσιών είναι μερικές μόνο από τις συνέπειες του εν λόγω προβλήματος, το οποίο έχει τόσο τοπικό όσο και διασυνοριακό χαρακτήρα.

2.2 Οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν τις τελευταίες δεκαετίες από την ΕΕ και από τη διεθνή κοινότητα έχουν ήδη σημειώσει επιτυχίες, καθώς περιόρισαν ορισμένα προβλήματα που συνδέονται με την ατμοσφαιρική ρύπανση, όπως στην περίπτωση των εκπομπών διοξειδίου του θείου –που ευθύνονται για το φαινόμενο της όξινης βροχής– οι οποίες έχουν μειωθεί κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 80 %.

2.3 Παρά την πρόοδο αυτή, η ΕΕ απέχει πολύ ακόμα από την επίτευξη του μακροπρόθεσμου στόχου της, δηλαδή τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα, ώστε να εξαλειφθεί ο κίνδυνος πρόκλησης σημαντικών βλαβών στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, ενώ τα σωματίδια και το όζον στην τροπόσφαιρα εξακολουθούν να δημιουργούν σοβαρά προβλήματα, τα οποία σύμφωνα με εκτιμήσεις της Επιτροπής ([1]) προκαλούν 406 000 θανάτους ετησίως.

([1]) Βλ. COM(2013) 918 final.

2.4 Ειδικότερα, τα αιωρούμενα σωματίδια και το όζον εξακολουθούν να εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους για την υγεία: σημειώνεται τακτικά υπέρβαση των ορίων ασφαλείας για τις εν λόγω ουσίες.

2.5 Η Επιτροπή εκτιμά ότι το συνολικό εξωτερικό κόστος για την υγεία που προκύπτει λόγω της ατμοσφαιρικής ρύπανσης κυμαίνεται από 330 έως 940 δις ευρώ ετησίως, ενώ οι στόχοι που προτείνονται για το 2030 θα αποφέρουν όφελος από 44 έως 140 δις ευρώ.

2.6 Σύμφωνα με την Επιτροπή, το 2010 η ατμοσφαιρική ρύπανση στην ΕΕ, πέρα από το γεγονός ότι προκάλεσε εκατοντάδες χιλιάδες πρόωρους θανάτους, εξέθεσε περίπου τα δύο τρίτα των εδαφών σε επιβλαβείς μολύνσεις. Και τούτο εξαιτίας των εκπομπών.

2.7 Όσον αφορά την υγεία των ευρωπαίων πολιτών, εκτιμάται ότι τα έξοδα νοσηλείας ανέρχονται σε περισσότερα από 4 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ οι χαμένες εργάσιμες ημέρες ανέρχονται σε 100 εκατομμύρια ετησίως.

2.8 Σε διεθνές επίπεδο, τον Δεκέμβριο του 2012, οι ΗΠΑ αποφάσισαν να αναθεωρήσουν τα ετήσια πρότυπα για την ποιότητα του αέρα, θεσπίζοντας το όριο των 12 μικρογραμμαρίων ανά κυβικό μέτρο για τα αιωρούμενα σωματίδια, δηλαδή πολύ χαμηλότερο από το πρότυπο των 25 μικρογραμμαρίων ανά κυβικό μέτρο που ισχύει στην ΕΕ, ενώ η κυβέρνηση της Κίνας αποφάσισε να επενδύσει, μόνο για την περιοχή του Πεκίνου, 160 δισεκατομμύρια ευρώ για τον έλεγχο της ποιότητας του αέρα στα επόμενα πέντε έτη. Συνεπώς η ΕΕ υστερεί σε σχέση με τις διεθνείς δράσεις που έχουν αναληφθεί.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1 Η ΕΟΚΕ εγκρίνει τον γενικό στόχο σημαντικής βελτίωσης της ποιότητας του αέρα με τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, με σκοπό την προστασία τόσο της υγείας όσο και του περιβάλλοντος, όπως προβλέπεται στη στρατηγική για την ατμοσφαιρική ρύπανση του 2005 που επανεξετάστηκε από την Επιτροπή στο πρόγραμμά της «Καθαρός αέρας για την Ευρώπη».

3.2 Εξαρχής, οι στόχοι μείωσης των εκπομπών για κάθε κράτος μέλος καθορίζονται με βάση τις εκτιμήσεις για τη σχέση κόστους/αποτελεσματικότητας, λόγω των διαφορετικών περιβαλλοντικών συνθηκών. Οι απαιτούμενες μειώσεις των εκπομπών διαφέρουν ανάλογα με τη χώρα, σύμφωνα με την αρχή: «διαφοροποιημένη αλλά ενιαία προσέγγιση».

3.2.1 Δεδομένης της βλάβης που προκαλεί η ατμοσφαιρική ρύπανση στην υγεία και στην ποιότητα ζωής, καθώς και στα οικοσυστήματα, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι η ποιότητα του αέρα δεν έχει πλέον την απαραίτητη βαρύτητα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής και εθνικής πολιτικής ατζέντας και πιστεύει ότι είναι σημαντικό, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η μετάβαση σε μια πιο βιώσιμη οικονομία στην Ευρώπη, να τεθεί ένας στόχος για το 2030, με μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη προοπτική, για τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές.

3.3 **Η αναθεωρημένη στρατηγική** για την ατμοσφαιρική ρύπανση έχει ως στόχο να θέσει τέλος στις συνεχιζόμενες παραβιάσεις των υφιστάμενων προτύπων ποιότητας, προκειμένου να επιτευχθεί η πλήρης συμμόρφωση έως το 2020 το αργότερο, μειώνοντας τις εκπομπές NOx από τα πετρελαιοκίνητα ελαφρά επαγγελματικά οχήματα με την εφαρμογή του προτύπου Euro 6, που υπολογίζεται με βάση τις «εκπομπές υπό πραγματικές συνθήκες οδήγησης». Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει ότι τα μέτρα αυτά θα έχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα ήδη από το 2020, δεδομένου ότι η υποχρέωση αυτή θα τεθεί σε ισχύ μόνο το 2017 και η ανανέωση των υφιστάμενων οχημάτων μπορεί να διαρκέσει πέραν του 2020.

3.4 Η στρατηγική αυτή βασίζεται επίσης στη συμβολή των δράσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, με όλους τους περιορισμούς που ενυπάρχουν σε αυτά τα μέτρα: μέχρι στιγμής η αποτελεσματικότητα των μέτρων σε περιφερειακό επίπεδο είναι περιορισμένη, κυρίως όσον αφορά το υψηλό επίπεδο συσσωρευμένης ρύπανσης και τις ειδικές περιφερειακές μετεωρολογικές συνθήκες. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η διαχείριση της ποιότητας του αέρα, σε αυτά τα επίπεδα, μπορεί να λειτουργήσει μόνο αν υποστηρίζεται από τις πολιτικές της ΕΕ για τη μείωση των εκπομπών στην πηγή.

3.5 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, η Επιτροπή, κατά την αναθεώρηση της στρατηγικής για την ατμοσφαιρική ρύπανση, πρέπει να λάβει υπόψη διάφορους παράγοντες ίσης αξίας και σημασίας:

— εκτίμηση της σχέσης κόστους-αποδοτικότητας των προτεινόμενων μέτρων

— ανταγωνιστικότητα και βιώσιμες καινοτομίες

— διεθνής διάσταση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας

— μείωση της γραφειοκρατίας και απλοποίηση των διαδικασιών

— συνοχή και συντονισμός των διαφόρων σχετικών πολιτικών της ΕΕ

— ενωσιακή και εθνική υποστήριξη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στον τομέα αυτό

— επικέντρωση των ενωσιακών και εθνικών προσπαθειών έρευνας και καινοτομίας (Ε & Κ) στην εφαρμογή των βέλτιστων τεχνολογιών της αγοράς

— απόλυτη εφαρμογή των νέων προτύπων ποιότητας σε όλους τους σχετικούς τομείς.

3.5.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η πολιτική προτεραιότητα πρέπει να υποστηριχθεί, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κρατών μελών, στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας καθώς και στην κατάρτιση και την εκπαίδευση που πρέπει να αποσκοπούν στην εκ νέου προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και απασχόλησης για μια καλύτερη ποιοτική επανεκβιομηχάνιση της ευρωπαϊκής οικονομίας, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις καθώς και για τις αναδυόμενες επιχειρήσεις, χωρίς τους υφιστάμενους ευρωπαϊκούς δημοσιονομικούς περιορισμούς.

3.6 Επιπλέον, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, είναι σκόπιμο να διασφαλιστεί **η συνοχή μεταξύ αυτής της νέας αναθεωρημένης στρατηγικής και άλλων πολιτικών της Ένωσης**. Έτσι, για παράδειγμα, μπορεί να επισημανθεί ότι, παρόλο που η οικιακή καύση ξύλου προκαλεί την εκπομπή σωματιδίων PM 2,5, ενθαρρύνεται η χρήση της ως εναλλακτικής πηγής ενέργειας, ενώ κάτι τέτοιο θα απαιτούσε ταξινόμηση του εξοπλισμού βάσει των εκπομπών και αξιολόγηση της απόδοσής του.

3.7 Σε κάθε περίπτωση, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφοροι παράγοντες ίσης αξίας και σημασίας στη διεθνή συμφωνία για το κλίμα έως το 2015.

3.8 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της **ενθάρρυνσης των συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα** σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως εκείνη που ξεκίνησε με την κοινή επιχείρηση για την **πρωτοβουλία «Clean Sky 2 2014-2020»**, με στόχο τη μείωση των εκπομπών των αεροπορικών μεταφορών και τη συμβολή στις ερευνητικές δραστηριότητες στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 71/2008 και του προγράμματος πλαισίου «Ορίζοντας 2020».

4. **Ειδικές παρατηρήσεις (I)**

4.1 *Η σύμβαση του 1979 για τη διασυνοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση*

4.1.1 Η σύμβαση του 1979 για τη διασυνοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση, η οποία συνήφθη υπό την αιγίδα της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE), αποτελεί το κύριο διεθνές νομικό πλαίσιο για τη συνεργασία και για τα μέτρα που αποσκοπούν στον σταδιακό περιορισμό και τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης μέσω των οκτώ πρωτοκόλλων της, συμπεριλαμβανομένου του πρωτοκόλλου του 1999.

4.1.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ενωσιακή διαδικασία έγκρισης των τροποποιήσεων του πρωτοκόλλου.

4.2 *Η πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας σχετικά με τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών για ορισμένους ατμοσφαιρικούς ρύπους (NERC)*

4.2.1 Η πρόταση οδηγίας θεσπίζει εθνικές δεσμεύσεις για τη μείωση των εκπομπών («NERC») για το 2020, το 2025 και το 2030, για κάθε κράτος μέλος, η οποία εκφράζεται ως ποσοστό μείωσης των ετήσιων εκπομπών διοξειδίου του θείου (SO_2), οξειδίων του αζώτου (NO_x), αμμωνίας (NH_3), διαφόρων πτητικών οργανικών ενώσεων (COV) του μεθανίου, λεπτών σωματιδίων (PM 2,5) και μεθανίου (CH_4), σε σχέση με τις συνολικές εκπομπές καθενός εξ αυτών των ρύπων σε κάθε κράτος μέλος το 2005.

4.2.2 Κατά τα τελευταία 20 έτη, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στην ΕΕ στο πλαίσιο της ποιότητας του αέρα και των ανθρωπογενών ατμοσφαιρικών εκπομπών, χάρη σε πολιτικές και στρατηγικές για την ατμοσφαιρική ρύπανση που εγκρίθηκαν από την Ένωση και τα κράτη μέλη της, με μακροπρόθεσμο στόχο την επίτευξη επιπέδων ποιότητας του αέρα τα οποία να μην εγκυμονούν αρνητικές επιπτώσεις ή σημαντικούς κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, όπως επισημαίνεται στο VII πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον ([2]).

4.2.3 Αυτό είναι εμφανές έστω και αν σημειώθηκε μια σαφής επιβράδυνση της προόδου όσον αφορά την ποιότητα του αέρα, και οι στόχοι που προτείνονται σήμερα είναι στην πραγματικότητα λιγότερο φιλόδοξοι από τα επίπεδα που θα επιτύγχαναν τα κράτη μέλη με την πλήρη εφαρμογή των υποχρεώσεων που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

([2]) COM(2012) 710 τελικό, της 29ης Νοεμβρίου 2012.

4.2.4 Εάν οι προτεινόμενοι μακροπρόθεσμοι ποιοτικοί στόχοι είναι ουσιαστικά αδιαμφισβήτητοι, η ΕΟΚΕ εκφράζει την απογοήτευσή της που οι στόχοι για το 2025 δεν είναι δεσμευτικοί, λόγω της διαπιστώσεως των δυσκολιών εφαρμογής των ισχυόντων προτύπων.

4.2.5 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, απαιτούνται ενισχυμένες πλατφόρμες προκειμένου να καταστεί δυνατή η διεξαγωγή ειδικού και διαδραστικού διαλόγου, **με στόχο την αξιοποίηση των διατάξεων που περιλαμβάνονται στην πρόταση οδηγίας**.

4.3 *Πρόταση οδηγίας για τον περιορισμό των εκπομπών ορισμένων ρύπων στην ατμόσφαιρα από μεσαίου μεγέθους μονάδες καύσης*

4.3.1 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, η επέκταση του ελέγχου των εκπομπών ατμοσφαιρικών ρύπων από μονάδες καύσης με ονομαστική θερμική ισχύ μεταξύ 1 και 50 MW, οι οποίες χρησιμοποιούνται σε ευρύ φάσμα εφαρμογών, **πρέπει να υλοποιηθεί με απλουστευμένες και ελάχιστα επαχθείς διαδικασίες**, ώστε να ενισχυθεί η ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και των αναδυόμενων επιχειρήσεων, αλλά και των μικρότερων υποδομών που υπάρχουν στην περιοχή.

5. **Ειδικές παρατηρήσεις (ΙΙ)**

5.1 Οι ατμοσφαιρικοί ρύποι εκπέμπονται από διάφορες πηγές και μεταφέρονται σε μεγάλες αποστάσεις.

5.2 Για την πλήρη εφαρμογή του προγράμματος «Καθαρός αέρας για την Ευρώπη» είναι απαραίτητο οι περιφέρειες, μετά από διαβουλεύσεις με τις κοινωνικές δυνάμεις και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, να προχωρήσουν στην κατάρτιση και την έγκριση **σχεδίων παρέμβασης για την ποιότητα του αέρα** (**PRIA**), στα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη κυρίως τα εξής:

— οι οδικές, θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές και η κινητικότητα·

— η παραγωγή και η κατανάλωση ενέργειας·

— το σύστημα παραγωγής·

— ο τριτογενής τομέας·

— οι γεωργικές, ζωοτεχνικές και δασοκομικές δραστηριότητες·

— ο ιδιωτικός τομέας.

5.3 Το πρόγραμμα «Καθαρός αέρας» που δρομολόγησε η Επιτροπή συνεχίζει και ενισχύει τις πολιτικές που έχουν αναπτυχθεί μέχρι τώρα προκειμένου να συνεχιστεί η καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, σε αντίθεση με την πολιτική ατζέντα.

5.3.1 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ είναι καθοριστικής σημασίας σε αυτή τη διαδικασία η συμμετοχή του τοπικού και περιφερειακού επιπέδου μαζί με το εθνικό, από κοινού με τις κοινωνικές δυνάμεις και την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών.

5.4 *Προτάσεις όσον αφορά τα σχέδια μεταφοράς των μέτρων «Καθαρός αέρας»*

5.4.1 Κατά τη μεταφορά των μέτρων «Καθαρός αέρας» πρέπει να προσδιοριστούν οι απαραίτητες συνέργειες με τα διάφορα σχέδια:

— **απόβλητα**, αξιοποίηση της ενέργειας, μείωση της κατά κεφαλήν παραγωγής, ανάκτηση των υλικών·

— **μεταφορές και κινητικότητα**, ανάπτυξη των δημόσιων μεταφορών, ποδηλατόδρομοι, προώθηση της κινητικότητας χαμηλών εκπομπών CO2, ενοποίηση των μέσων μεταφοράς, θαλάσσιας και αεροπορικής·

— **έδαφος και πολεοδομικός σχεδιασμός**, χρήση γης, ανάπτυξη νέων μοντέλων στέγασης, αναβάθμιση των υφιστάμενων κτηρίων·

— **γεωργία και ζωοτεχνία**, αλυσίδα δάσος-ξυλεία-ενέργεια (μηδέν χλμ.), βιομάζα και βιοαέριο, μείωση των εκπομπών αμμωνίας, δεξαμενές αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (carbon sinks)·

— **βιομηχανία**, τεχνολογική ανάπτυξη με μειωμένο περιβαλλοντικό αντίκτυπο, καινοτομία και πιστοποίηση ποιότητας (ISO 14.000 και Emas), έμφαση στον οικολογικό σχεδιασμό, εμπορικά σήματα περιβαλλοντικής ποιότητας των προϊόντων, συστήματα διαχείρισης της ενέργειας και συμμόρφωση με τους κανονισμούς κατανάλωσης των ηλεκτρικών κινητήρων·

5.4.2 Η εν λόγω μεταφορά σε τοπικό επίπεδο πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τις πλέον επείγουσες παρεμβάσεις που συνδέονται με τις οικονομικές και παραγωγικές πραγματικότητες και να θεσπίζει κανόνες για την καύση της βιομάζας πέρα από τις υποχρεώσεις και τα κίνητρα για την ανανέωση του στόλου των αυτοκινήτων.

5.5 **Οι παρεμβάσεις για τον περαιτέρω περιορισμό των εκπομπών SO_2 (διοξειδίου του θείου)** είναι αναγκαίες ιδίως στις περιφέρειες όπου διενεργούνται σημαντικές καύσεις στις βιομηχανίες και όπου γίνεται παραγωγή ενέργειας και *μετατροπή* καυσίμων.

5.6 *Δράσεις στη γεωργία*

5.6.1 **Πρέπει να ληφθούν σε όλη την ΕΕ — και δη στις περιοχές με μεγάλη γεωργική δραστηριότητα —** μέτρα με στόχο τη μείωση της NH_3 (αμμωνία), του N_2O (πρωτοξείδιο του αζώτου), του CH_4 (μεθάνιο) και των COV (πτητικές οργανικές ενώσεις) στα πρότυπα σχετικών μέτρων που έχουν ήδη ληφθεί σε διάφορα κράτη μέλη. Η χρήση των αζωτούχων λιπασμάτων και εκείνων που προέρχονται από την ανακύκλωση λυμάτων αποτελεί τη βασική πηγή (98 %) εκπομπών NH3, που αντιδρούν με το SO2 και το NO2 σχηματίζοντας αμμωνιακά άλατα, κύριο συστατικό των σωματιδίων.

5.6.2 Πολύ σημαντική είναι η πλήρης συμμόρφωση με την οδηγία για τη νιτρορύπανση (οδηγία 91/676/ΕΟΚ)· η υποχρεωτική κάλυψη των δεξαμενών αποθήκευσης κοπριάς· η δημιουργία συστημάτων ανακύκλωσης, μέσω αναερόβιας χώνευσης, για την παραγωγή προϊόντων ζύμωσης, με χαρακτηριστικά ανάλογα με εκείνα των συνθετικών λιπασμάτων· η ορθή διαχείριση της κοπριάς και της διασποράς των βλαβερών για την υγεία συστατικών της. Ωστόσο, τα μέτρα πρέπει να εξασφαλίζουν ισορροπία μεταξύ οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών συμφερόντων. Η μείωση των εκπομπών ρύπων στη γεωργία είναι εξαιρετικά περίπλοκο ζήτημα και, ως εκ τούτου, απαιτείται η αύξηση της χρηματοδότησης για έρευνα και ανάπτυξη.

5.6.3 Είναι απαραίτητη η χρήση γεωργικών οχημάτων με χαμηλές εκπομπές σκόνης.

5.6.4 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι ήδη ισχύουν στον τομέα αρκετές διατάξεις, οι οποίες όμως πρέπει ακόμη να εφαρμοστούν πλήρως και επαναλαμβάνει την πεποίθησή της ότι η Επιτροπή έχασε την ευκαιρία να δημιουργήσει ένα ενιαίο κανονιστικό πλαίσιο για τη ρύθμιση των εκπομπών. Τα βοοειδή παραμένουν εκτός του πεδίου εφαρμογής της υπό εξέταση ανακοίνωσης. Ωστόσο, υφίστανται άλλες διατάξεις σχετικές με τα βοοειδή, τα οποία ευθύνονται για τις μεγαλύτερες εκπομπές αμμωνίας.

5.7 *Δράσεις στα αστικά κέντρα*

5.7.1 **Στα αστικά κέντρα και στις ζώνες με μεγάλη κυκλοφορία** πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις εκπομπές PM 2,5· στις εκπομπές PM 10 (αιωρούμενα σωματίδια με διάμετρο μικρότερη των 10 μικρομέτρων), στις εκπομπές CO και CO_2 (οξείδιο και διοξείδιο του άνθρακα), καθώς και στη μείωση των NOx. Τα φίλτρα σωματιδίων μπορούν να επιτύχουν, σε κινητήρες ντίζελ — και με πειραματικά φίλτρα ακόμη και σε κινητήρες βενζίνης- απόδοση άνω του 90 % (φίλτρα κλειστού τύπου) στη μείωση των εκπομπών.

5.7.2 Στα σχολικά κτίρια και σε εκείνα που χρησιμοποιούνται ως γραφεία, τα οποία βλέπουν σε οδούς μεγάλης κυκλοφορίας, είναι πολύ σημαντική η πρόβλεψη και η υλοποίηση παρεμβάσεων για τη μόνωση των κατακόρυφων αδιαφανών και διαφανών τοιχωμάτων, προκειμένου να περιοριστεί η ρύπανση από VOC και από αιωρούμενα σωματίδια (PM10 και PM2,5) ([3]).

5.8 *Δράσεις στις μεταφορές σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο*

5.8.1 Στα εμπορικά οχήματα και στα οχήματα μεταφοράς προσώπων, να προβλεφθεί, εκτός των περιορισμών στην κυκλοφορία και της παροχής κινήτρων, η αντικατάσταση των οχημάτων Euro 3 με οχήματα Euro 5 και 6. Αντικατάσταση, με τον ίδιο τρόπο, των δίχρονων κινητήρων (μοτοσικλέτες, μοτοποδήλατα, αλυσοπρίονα και χορτοκοπτικές μηχανές), με οχήματα Euro 1. Πρέπει συνεπώς σε τοπικό, περιφερειακό, και εθνικό επίπεδο:

5.8.1.1 Να εγκριθούν το συντομότερο δυνατόν σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο —χωρίς αναμονή της προθεσμίας λήξης του 2017— οι κατάλληλες μέθοδοι μέτρησης των εκπομπών NOx από τα ελαφρά πετρελαιοκίνητα οχήματα, λόγω των αρνητικών συνεπειών τους στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα.

5.8.1.2 Να υποστηριχθεί σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο η διάδοση του μεθανίου, του υγραερίου (GPL), του υδρογόνου, του υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG), της αιθανόλης και άλλων προηγμένων βιοκαυσίμων. Να επιταχυνθεί η ανάπτυξη της ηλεκτρικής κινητικότητας και των υποδομών φόρτισης. Να αναγνωριστεί η κατηγορία εκπομπών των οχημάτων που κυκλοφορούν με ηλεκτρονικό εξοπλισμό εγκατεστημένο επί του οχήματος.

5.8.1.3 Να ενισχυθεί σε τοπικό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο η διανομή μεθανίου μέσω χρηματοδοτικής στήριξης των επιχειρήσεων και των δήμων, με στόχο την κατασκευή ή/και την ενίσχυση των υφιστάμενων δικτύων.

([3]) Βλ. Πρότυπο EN 15242:2007 Ventilation for buildings - Calculation methods for the determination of air flow rates in buildings including infiltration. (Εξαερισμός για τα κτίρια — Μέθοδοι υπολογισμού για τον καθορισμό των ποσοστών ροής αέρα στα κτίρια, συμπεριλαμβανομένης της διήθησης)

5.8.1.4 Να χρηματοδοτηθούν μέσω πολυετών ενωσιακών έργων συγχρηματοδοτούμενων σε εθνικό και τοπικό επίπεδο οι επενδύσεις στις τοπικές δημόσιες συγκοινωνίες (TPL). Τα λεωφορεία πρέπει:

— να είναι οικολογικά, τροφοδοτούμενα με εναλλακτικά καύσιμα·

— να έχουν διπλό σύστημα υβριδικής πρόωσης·

— να είναι ηλεκτρικά (πλήρως ηλεκτρικά με εγκατεστημένη μπαταρία) και επαναφορτιζόμενα είτε μέσω ρευματολήπτη είτε μέσω συστήματος επαγωγής (Faraday).

5.8.1.5 Να αξιοποιηθούν οι διαδραστικές δυνατότητες που υπάρχουν μεταξύ σταθερών δομών, τεχνολογιών των πληροφοριών και μέσων μεταφοράς. Ειδικότερα, να υποστηριχθεί η χρήση υλικών που περιέχουν φωτοκαταλυτικές ουσίες με τη χρήση ειδικών νανοχρωστικών ουσιών του διοξειδίου του τιτανίου (TiO_2) οι οποίες, αφού υποβληθούν στη δράση των ηλιακών ακτίνων, διασπούν τα μόρια των ρύπων και τους μετατρέπουν σε αβλαβείς για την υγεία ουσίες. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν, από την άποψη αυτή, οι κόμβοι αυτοκινητοδρόμων με δίπλωμα i.active COAT — Italcementi, που καθαρίζουν τον αέρα και αποτελούν ανακλαστήρες υψηλής φωτεινότητας.

Βρυξέλλες, 10 Ιουλίου 2014

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE